

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE İNŞACILIK:
KÖKENİ, TEMEL KAVRAMLARI VE
TARTIŞMALARI

UĞUR PEKTAŞ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Uluslararası İlişkilerde İnşacılık: Kökeni, Temel Kavramları ve Tartışmaları

Yazar: Uğur Pektaş

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2022 Ekim, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-64-6

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Meteksan Matbaacılık ve Tek. San. Tic. Aş.

Sertifika No: 46519

Beytepe Köyü Yolu Bilkent No:3 06800

Çankaya – Ankara / TÜRKİYE

T: +90 312 266 44 10 / 652

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE İNŞACILIK:
KÖKENİ, TEMEL KAVRAMLARI VE
TARTIŞMALARI

ÖNSÖZ

Değerli öğrencim Dr. Uğur Pektaş, Ocak 2022’de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde *İnşacı Uluslararası İlişkiler Kuramının Fenomenolojik Kökenleri: İki İnşacı Yaklaşım* başlıklı doktora tezini başarıyla savundu. Dr. Pektaş bu tezi ile Uluslararası İlişkiler Teorileri alanına önemli bir Türkçe katkı yapmıştır. Ülkemizde sadece teorik bir tartışmaya dayanan Uluslararası İlişkiler tezleri neredeyse yok denecek kadar azdır. Dr. Pektaş kendisinden sonra gelecek Uluslararası İlişkiler öğrencilerine bu konuda yol gösterici bir çalışmayı ortaya koymuştur.

Uluslararası İlişkiler teorileri arasında son yıllarda öne çıkan İnşacılığın anlaşılmasına önemli bir katkı sunan bu tezi bir parça sadeleştirerek genel okuyucuya hitap edecek biçime getirmeye karar verdik. Dolayısıyla *Uluslararası İlişkilerde İnşacılık: Kökeni, Temel Kavramları ve Tartışmaları* başlığıyla yayınladığımız bu kitap hem Uluslararası İlişkiler Teorisi öğrencilerini hem de konuyla ilgilenen genel okuyucuyu hedeflemektedir.

Toplumun inşası, ulus inşası, devlet inşası, toplumsal cinsiyetin inşası, modernitenin inşası gibi ifadeler sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerine ilişkin kitaplarda, makalelerde, tezlerde ve raporlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. İçinde yaşadığımız toplumsal, siyasal, iktisadi ve kültürel dünyanın bize ne kadar doğal gelse de belli bir zamanda ve mekanda öznel olarak inşa edilen sosyal gerçeklikler olduğu argümanı çoğu disiplinin üzerinde hem fikir olduğu yaygın bir ön kabul haline gelmiştir.

Uluslararası İlişkiler disiplini diğer teorileri için de geçerli olduğu üzere İnşacı teori tartışmasını da başta Sosyal Teori olmak üzere diğer disiplinlerden almıştır. Uluslararası İlişkiler öğrencileri teorik tartışmaları derinleştirirken maalesef bu teorilerin diğer disiplinlerde yatan köklerine uzanmayı hep ihmal edegelmiştir. Bu durum Türkçe yazında özellikle çok yaygındır. Uluslararası İlişkiler Teorileri alanında Türkçe basılan araştırmaların büyük ölçüde yabancı araştırmaların özeti seviyesinde kalması da bu sorundan kaynaklanmaktadır. Dr. Pektaş’ın bu araştırması Fenomenoloji’ye uzanan derinlikte bir araştırma ile kendisinden sonra gelecek teori araştırmacılarına örnek teşkil etmektedir.

Yayınladığımız bu kitap, Uluslararası İlişkiler Teorileri alanındaki tüm öğrenci, araştırmacı ve konuyla ilgilenen genel okuyucunun bu anlamda bir temel başvuru kitabı olacak niteliktedir. Dr. Uğur Pektaş gibi araştırmacıların

ve yayınladığımız bu kitabın seviyesinde benzer araştırmaların artması dileğiyle...

Prof. Dr. ınar ÖZEN
Ankara Üniversitesi – Siyasal Bilgiler Fakültesi
12 Ağustos 2022

TEŞEKKÜR

Bu kitap, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Prof. Dr. Çınar Özen danışmanlığında yürütülen “İnşacı Uluslararası İlişkiler Kuramının Fenomenolojik Kökenleri: İki İnşacı Yaklaşım” adlı doktora tezinin kısmi olarak değişikliğe uğraması ile ortaya çıkmıştır. Tez çalışmam, sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerinde önemli bir etki yaratmış İnşacı kuramın Uluslararası İlişkiler disiplinine nasıl girdiği, temel kavramlarının ve tartışma konularının ne olduğu gibi sorular üzerinde durmuştur. Sözkonusu sorular, tez çalışmamda beni Fenomenoloji’ye odaklanmaya sevk etmiştir. Tez çalışmasının adı da bu duruma vurgu yapmaktadır. Ancak tez çalışmasının kitaplaştırıldığı bu çalışmaya “Uluslararası İlişkilerde İnşacılık: Kökeni, Temel Kavramları ve Tartışmaları” başlığı vermeyi tercih ettim. Bu tercihi birkaç gerekçe ile açıklayabilirim. Her şeyden önce bu kitabın sosyal bilimlerin herhangi bir alanında lisans veya lisans üstü eğitimi alan öğrencilere yönelik bir ders kitabı kaynağı olmasını hedefledim. Kitabın adındaki Fenomenoloji vurgusunu, sözkonusu kitleye yabancı gelmesi ihtimalinin yüksek olması nedeniyle kaldırdım. Ancak bu durum kitapta Fenomenolojinin ele alınmadığı anlamına gelmiyor. Çünkü kitabı okuyan birisinin de görebileceği gibi Fenomenoloji ile İnşacılık neredeyse aynı şeydir. İnşacılığın pek çok kavramı Fenomenoloji kökenlidir. Fenomenoloji sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerinin yanı sıra Uluslararası İlişkilere de İnşacılık adıyla giriş yapmış ve yaygınlaşmıştır. Kitabın başlığının belirlenmesinde bu durumun da belirleyici olduğunu söyleyebilirim.

Bu çalışmanın ortaya çıkması sürecinde birçok kişiden destek aldım. Ancak, aslan payının doktora tez danışmanım Çınar Özen’e ait olduğunu söylemeliyim. O olmasaydı böyle bir çalışmayı büyük ihtimalle yazamazdım. Ne zaman bir çıkmaza girdiğimde veya ne yapacağımı bilemediğimde onun kapısını çaldım. Bu süreçte sadece tez danışmanım değil aynı zamanda akıl hocam da oldu. Kendisine hem akademik hem de insani açıdan bana rehberlik ettiği için minnettarım. Bu çalışmanın tamamlanması sürecinde bana değerli öneriler veren ve yapıcı eleştiriler yapan Metin Çelik, Nuri Yeşilyurt, Fırat Yıldız ve Klevis Kolasi hocalarıma da katkıları için teşekkür ederim. Doktora tezimi Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde araştırma görevlisi olarak geçici görevlendirildiğim bir dönemde yazdım. Cebeci Kampüsünde geçirdiğim altı yıl hayatımın en öğretici ve keyifli dönemi olabilir. Bana bu ortamı

sağlayan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümüne ve akademik personeline de müteşekkirim. Sözkonusu dönemde birlikte çalıştığım araştırma görevlisi arkadaşlarımın da desteğini aldım. İsmi ni sağlamayacağım pek çoğunun arasında iki kişiye ayrıca değinmezsem nankörlük etmiş olurum. Hasan Bekdeş'e ve Ferda Koç'a sözkonusu dönemde bana destek oldukları ve kahrımı çektikleri için teşekkür ederim.

Son olarak, beni yetiştiren ve iyi bir insan olmayı öğreten anneme ve babama ne kadar şükranlarımı iletsem azdır. Çalışma normatif bir kaygı ile yazılmadı ama insanları anlamaya çalışmak ve onlarla empati kurmak gibi pek çok niteliğimi ailemden öğrendim. Olanı biteni anlamaya ve anlatmaya çalışan İnşacılığın veya Fenomenolojinin bana bu doğrultuda ufuk açtığını söyleyebilirim. Bu yüzden bu Teşekkür bölümünü Fenomenolojinin esas kurucuları olan Immanuel Kant'a ve Edmund Husserl'e teşekkür ederek bitirmek istiyorum.

Uğur PEKTAŞ
Niğde, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
TEŞEKKÜR	7
KISALTMALAR	11
GİRİŞ.....	13
BİRİNCİ BÖLÜM	
İNŞACILIĞIN KÖKENİ VE TEMEL KAVRAMLARI: FENOMENOLOJİDEN KALAN BÜYÜK MİRAS.....	29
1. AŞKIN (TRANSCENDENTAL) FENOMENOLOJİ	30
1.1. Bilimlere ve Felsefeye Kesin Bir Temel Bulma Kaygısı ve Bu Kaygının Arka Planı	30
1.1.1. Epistemolojide ve Ontolojide Kopernikvari Bir Devrim	31
1.1.2. Denklik Problemini Aşma Girişimi: Fenomenolojinin Doğuşu	34
1.1.3. Şeylerin Kendisine Dönelim: Bilimlere ve Felsefeye Kesin Bir Temel Bulma Girişimi	36
1.1.4. Yeni Bir Nesnellik Anlayışına Giden Süreç: Öznelerarası Olarak İnşa Edilen Nesnellik	37
1.2. Doğal Tutum Alma: Sorgusuz Sualsiz Kabul Edilen Bir Dünya Kavrayışı	38
1.3. Fenomenolojik İndirgeme: Verili Alınan Dünya Kavrayışının Bir Kenara Birakılması	40
1.4. Benlik Temelli İnşa Süreci ve Yönelimsellik: Gerçekliğin Öznede İnşa Edilmesi	41
1.5. Öznede İnşa Edilen Ama Yine De Öznel Olmayan Sosyal Bir Dünya: Yaşam Dünyası (Lebenswelt)	46
2. EGOLOJİDEN SOSYOLOJİYE FENOMENOLOJİNİN EVRİMİ	48
2.1. Fenomenoloji ve Sosyolojinin Buluşması: Husserl'in Eidetik İndirgeme Yöntemi ile Weber'in İdeal Tiplerini Yeniden İnşa etmek	49
2.2. Yaşam Dünyasındaki İlişkileri Düzenleyen ve İnşa Eden Bir Şema: Bilgi Stoku ve Deneyim Stoku	52
2.3. Tekil Nesnelere ve Özneleri Belli Kategorilere Sokarak Genellemelere Ulaşmaya Çalışmak: İdeal Tipler.....	56
3. KİMLİK TİPİ İNŞACILIK	60
3.1. Toplumsal Roller Kimlik Olarak Ele Almak: Berger ve Luckman'ın Fenomenolojik Yaklaşımı	64
3.2. İdeal Tiplerin Devletlere Uygulanması Meselesi	68
4. KURAL TİPİ İNŞACILIK.....	71

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KURAL TİPİ İNŞACILIK.....	77
1. KURAL TİPİ İNŞACILIĞIN FENOMENOLOJİK KÖKENLERİ	80
1.1. Kural Tipi İnşacılığın Epistemolojisi ve Ontolojisi	83
1.2. Sosyal Gerçekliğin İnşasında Metaforların Rolü	84
2. FAİL TEMELLİ BİR KURAMIN MÜMKÜNATİ: İDEAL TİPLER ARACILIĞIYLA ÖZNEMLİK MESELESİNİ HALLETMENİN ARTILARI VE EKSİLERİ	89
3. FAİL TEMELLİ BİR KURAMIN MÜMKÜNATİ: KURALLAR VE KURUMLAR İLE ÖZNEMLİK MESELESİNİ HALLETMEK	92
4. NEDENSELLİĞİN KAYNAĞI OLARAK KURALLAR VE KURUMLAR.....	94
5. FAİLLER YERİNE KURALLARI İDEAL TİPLER HALİNE GETİRMEK: KURAL TİPLERİ VE ELEŞTİRİSİ.....	98
6. REALİZMİN İNŞA ETTİĞİ DÜZEN-ANARŞİ DİKOTOMİSİ	108
7. ULUSLARARASI DÜZENİN KURALLAR VE KURUMLAR İLE ANALİZİ	114

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KİMLİK TİPİ İNŞACILIK	123
1. ULUSLARARASI POLİTİKANIN SOSYAL TEORİSİ'NİN FENOMENOLOJİK KÖKENLERİ: TEKERLEĞİ YENİDEN İCAT ETMEK.....	127
1.1. Kimliklerin İdeal Tipleştirilmesi	130
1.2. Kimlikler Çıkarları Belirler Argümanının Mantığı: Toplumsal Roller Kimlik Olarak Ele Almak	131
1.3. Dört Kimlik Tipi ve Üç Anarşi Kültürü	132
1.4. Üç Anarşi Kültürü: Özcü Bir Aktör Anlayışı ile Yapısal Dönüşümü Açıklamak	135
2. YAPININ İKİ DÜZEYİ: ETKİLEŞİM BİÇİMLERİNE YAPI MUAMALESİ YAPMAK	137
3. DEVLETİN BEDENİ VE DEVLETİN KİMLİĞİ MESELESİ	148
3.1. Devletin Bedeni ve Devletin Kimliğine İlişkin Wendt'in İki Büyük Yanılsaması	151
3.1.1. Wendt'in Tarih Ötesi Devlet Kavramsallaştırması	151
3.1.2. Wendt'in "Devletler de İnsandır" Argümanı	155
3.2. Kurallar ve Kurumlar Üzerinden Devletin Bedeni ve Devletin Kimliği'nin İnşası	158
3.2.1. Feodal Düzenden Mutlakiyetçiliğe Geçişin Ontolojik Sonucu: Devletin İnsanlaştırılması.....	159
3.2.2. Mutlakiyetçilikten Ulus-Devlete Geçiş: İnsanlaştırılan Devlete Bir Kimlik Verilmesi	169
SONUÇ.....	181
KAYNAKÇA	191

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Bak.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
GATT	: General Agreement on Trade and Tariffs (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşması)
MC	: Milletler Cemiyeti
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

GİRİŞ

İnşacılık, sosyal bilimlerde ve özellikle Sosyolojide oldukça popüler bir kuramsal yaklaşım olmasına rağmen Uluslararası İlişkiler disiplinine 1980'lerin sonuna doğru giriş yapmıştır. Ancak kısa bir sürede oldukça büyük bir etki yaratmıştır. Uluslararası ilişkilere dair giriş kitaplarında disiplinin anaakım kuramları Realizm ve Liberalizm gibi kendisine mutlaka yer verilmeye başlanmıştır. İnşacılığın temel varsayımları ve kavramları herhangi bir devletin dış politikasına veya uluslararası politikaya ilişkin analizlerde yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Devletlerin çeşitli kimlikleri olduğu, sözkonusu kimliklerin diğer aktörler ile etkileşim sürecinde inşa edildiği varsayımı, uluslararası ilişkilere ilişkin bakış açımızı farklı bir boyuta taşımıştır. Devletlerin kimliklerinin çıkarlarını, çıkarlarının da sözkonusu devletin nasıl bir dış politika yürüteceğini belirlediği ifadesi yaygın bir ön kabul haline gelmiştir. Disiplinde oldukça popüler bir örneği kullanırsak, büyük bir nükleer silah stokuna sahip İngiltere, ABD için bir düşman olarak algılanmazken İngiltere'ye kıyasla oldukça cüzi bir nükleer güce sahip Kuzey Kore, ABD için büyük bir tehdit olarak algılanmaktadır. İnşacılık, bilincimizin dışındaki şeyleri algılamak onları aynı zamanda anlamlandırdığımızı savunan bir bilim felsefesi anlayışı üzerine kuruludur. İnşacılığın sözkonusu bakış açısının uluslararası ilişkilere aktarılmasıyla, bir devletin diğer devletleri dost veya düşman kimliği kategorisine sokmasına bağlı olarak farklı politikalar yürüteceği anlayışı uluslararası ilişkiler araştırmacıları arasında yaygınlaşmıştır.

İnşacılık, uluslararası ilişkilerdeki mevcut durumu açıklamamızı sağlamanın yanı sıra değişimi ve dönüşümü de açıklama potansiyeline sahip olduğu için rağbet görmüştür. Uluslararası ilişkilere dair bakış açımızın yanı sıra devletlerin kimliklerinin de belirli bir zamanda ve mekanda inşa edildiği ve sözkonusu inşanın bir süreç olduğu ifadesi, disiplinde anaakım kuramların ele aldığı pek çok meseleyi yeni bir bakış açısıyla düşünmemize olanak sağlamıştır. Bu duruma ilişkin iki örnek verilebilir. Birinci örnek, realist kuramın değişmez ve sabit bir gerçeklik olarak ele aldığı anarşi anlayışının, aslında inşa edilmiş bir sosyal gerçeklik olduğuna dair argümandır. İnşacı kuramcılar, realist geleneğin iddia ettiği gibi herkesin herkese karşı olduğu bir savaş hali olarak nitelenen devletler arasındaki anarşi anlayışını iki koldan eleştirmiştir. Alexander Wendt'in başını çektiği kimlik temelli analizler yapan inşacılar, devletlerin birbirlerini dost veya düşman olarak inşa etmesine bağlı olarak

uluslararası ilişkilerde farklı anarşi mantıkları olduğunu savunmuştur. Kural temelli analizler yapan inşacılar ise uluslararası ilişkilerde bir üst otorite olmamasına rağmen devletler arası ilişkileri düzenleyen diplomasi, uluslararası örgütler, uluslararası hukuk vd. kurumların olduğunu savunmuştur. Uluslararası ilişkilerin bir dünya devleti olmaması bağlamında anarşik olduğunu, fakat bu anarşinin devletlerin *birbirinin kurdu olduğu* (*homo homini lupus*) bir duruma yol açmadığını iddia etmiştir. İkinci örnek ise kimliği yeniden inşa edilen ve değişen devletlerin farklı dış politikalar yürütmesine ilişkindir. Bu bağlamda, iki büyük dünya savaşının yaşanmasında önemli bir payı olan Almanya ve Fransa arasındaki öteki algısının Avrupa Birliği sayesinde düşman kimliğinden dost kimliğine evrilmesi, ilgili literatürde sıklıkla işlenen bir örnektir. Gerek kimlik temelli gerekse de kural temelli analiz yapan inşacılar, anaakım Uluslararası İlişkiler¹ kuramlarının anarşi ve kimlik anlayışının belli bir tarihsel dönemde inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğu argümanları ile disiplinde kendilerine merkezi bir yer edinmiştir.

Çalışmada, Uluslararası İlişkiler disiplini anaakım kuramlardan biri haline gelmeyi başarmış İnşacılığın kökenine dair bir araştırma yapılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede, Uluslararası İlişkilerdeki inşacı kuramın kökeninin, sosyal bilimlerde büyük bir etki yaratan Fenomenolojiye dayandığı savunulacaktır. Bu doğrultuda, “inşa, sosyal gerçekliğin inşası, yönelimsellik, öznelarasılık, fail ve yapının birbirini karşılıklı inşa etmesi” gibi İnşacılığın temel kavramlarının Fenomenoloji kökenli kavramlar olduğu ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Böylece, sözkonusu kavramların Fenomenolojide nasıl ortaya çıktıkları, hangi bağlamlarda kullanıldıkları ve işleyişleri detaylı bir şekilde gösterilmeye çalışılırken disiplinde oldukça popüler olan ama ne anlama geldiği tam olarak ifade edilemeyen inşacı pek çok kavramın da anlaşılmasına katkı sağlamak istenmektedir. Örnek vermek gerekirse, “devletlerin kimlikleri ve çıkarları öznelarası olarak inşa edilmiş sosyal bir gerçekliktir” ifadesinde geçen *öznelarasılık* (*intersubjectivity*), *inşa* (*construction*) ve *sosyal gerçeklik* (*social reality*) kavramları, inşacı analizler yapan çalışmalarda oldukça sık bir şekilde kullanılmaktadır. Fakat sözkonusu kavramlar kullanıldıktan sonra yukarıdaki cümlede ifade edilen şeyin nasıl gerçekleştiği çoğunlukla ifade edilmemektedir. Yani gerçeklik nasıl inşa edilmektedir, öznelarasılık nedir, gerçekliğin önüne getirilen “sosyal” sıfatı ile ne kastedilmektedir gibi sorular cevaplanmadan “gerçekliğin öznelarası olarak inşa edilmesi” ifadesi verili alınmaktadır. İnşacılık, gerek somut gerekse de soyut şeylerin *verili* (*given*) alınmaması gerektiğini, çünkü sözkonusu varlıkların bizim inşalarımız oldu-

¹ Çalışmada yaygın kullanıma sadık kalarak akademik bir disiplin olan “Uluslararası İlişkilerden” bahsedilirken ilk harfleri büyük yazılmış ve böylece bir ilişki türü olan uluslararası ilişkiler ile birbirine karıştırılmasının önüne geçilmek istenmiştir.

ğunu savunurken İnşacılığın temel kavramlarının verili alınıp sorgulanmadan kullanıldığı görülmektedir. Bu kitapta bu eksikliğin giderilmesi doğrultusunda İnşacılığın fenomenolojik kökenleri gösterilerek İnşacılık kuramının anlaşılmasına katkıda bulunulmak hedeflenmiştir.

Fenomenoloji, içinde yaşadığımız ve sorgusuz sualsiz kabul ettiğimiz dünyanın aslında bilincimizde inşa edilen sosyal bir gerçeklik olduğunu savunan bir felsefi yaklaşımdır. Fenomenoloji Kantçı bir ontolojik ve epistemolojik bakış açısıyla evrendeki her bir şeyin kendine özgü bir varlığı olduğunu, fakat sözkonusu kendine özgü varlıkları ayrı ayrı bilmemizin mümkün olmadığını savunmaktadır. *Tekillik (singularity)* problemi olarak niteleyebileceğimiz sözkonusu durum, Kant'a göre algılar karmaşasına yol açmaktadır. Ancak, Kant'a göre her insanın sahip olduğu aklın bilinç kategorileri sayesinde bilincimiz, sözkonusu tekilliklerin yarattığı algılar karmaşasını ortadan kaldırmaktadır. Aklımızın bilinç kategorileri sayesinde algıladığımız tekilliklerden oluşan evreni, *tümeller (universality)* ve *tikeller (particularity)* olarak bilincimizde inşa etmekteyiz. Böylece tekillikler bilincimizde tikeller ve tümeller olarak anlamlandırılmaktadır. Dolayısıyla Fenomenoloji, bilincimizin dışındaki şeyleri algılamak onları aynı zamanda çeşitli kategorilere sokarak anlamlandırdığımızı iddia eden Kantçı bir epistemolojiye sahiptir. Bilme sürecinde insan bilincinin pasif değil aktif olduğunu, her insanın bilincinde yer alan ve diğerleri ile ortak bir biçimde (öznelarası) benimsediği ideal tipler/kategoriler aracılığıyla bilincimizin dışındaki dünyayı kavradığımızı varsaymaktadır. Bu bağlamda Fenomenoloji; doğa bilimlerinin, felsefenin ve sosyal bilimlerin verili kabul ettiği gerçekliğin aslında bilinçte inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğunu savunan ve sözkonusu insanın nasıl gerçekleştirdiğini ortaya koyan metateorik bir yaklaşım olarak tanımlanabilir. Fenomenolojinin sözkonusu bilgi kuramı, geç 19. Yüzyılda ve 20. Yüzyılda pek çok sosyal bilim disiplininin yanı sıra Uluslararası İlişkileri de etkilemiştir.

Fenomenoloji kökenli kavramlar ve varsayımlar, İnşacılığı belirgin bir şekilde etkilemesine rağmen Uluslararası İlişkilerde İnşacılık, Fenomenolojiyi birincil kaynaklardan çok ikincil kaynaklardan öğrenmişe benziyor. İnşacılığın fenomenolojik kökenlerinin gözden kaçmasında veya Fenomenolojiye hak ettiği önemin atfedilmemesinde sözkonusu durumun yattığı söylenebilir. Fenomenolojinin temellerini Immanuel Kant atmış, Edmund Husserl yeni kavramlar ekleyerek Fenomenolojiyi yeniden formüle etmiş ve Alfred Schütz de Fenomenolojiye sosyolojik bir boyut kazandırmıştır. Kant, Husserl ve Schütz, Fenomenolojiyi diğer bilim felsefesi ekollerinden ve kuramlarından ayırt etmemizi sağlayan kriterleri ortaya koyan kuramcılardır. Fenomenolojiye ilişkin birincil kaynaklardan kastedilen, sözkonusu üç büyük dehanın çalışmalarıdır. Ancak, Fenomenolojinin adını olmasa da kavramlarını ve bakış açısını sosyal bilimlerde yaygınlaştıran isimler John Austin, John Searle, Peter Berger ve

Thomas Luckmann olmuştur. Searle ve Austin Fenomenolojiyi Linguistike (dilbilim) uygularken Peter Berger ve Thomas Luckmann da çok ses getiren *The Social Construction of Reality (Gerçekliğin Sosyal İnşası)* adlı çalışmayla Sosyolojide popüler hale getirmiştir. Bu kitapta Fenomenoloji kökenli bu iki yaklaşım yeni bir adlandırmayla ele alınmış ve Fenomenolojiden ne kadar etkilendikleri ortaya koyulmaya çalışmıştır: 1) kural tipi inşacılık, 2) kimlik tipi inşacılık. Bu iki fenomenolojik yaklaşım sosyal bilimlerde büyük bir etki yaratmıştır. Fenomenolojiye dair ikincil kaynaklardan kasıt da bu iki yaklaşım ve bunlardan etkilenen çalışmalardır. Sözkonusu çalışmalar, Uluslararası İlişkiler disiplini de etkilemiş ve inşacılık iki farklı versiyonu ile disiplinde ses getirmiştir. Uluslararası İlişkilerde İnşacılığın içinde iki ana grubun olduğu görülmektedir. Birinci grubun başını çeken iki isim Nicholas Onuf ve Friedrich Kratochwil'dir. Bu grup kural temelli inşacı analizler yapmaktadır. İkinci grup ise Alexander Wendt'in öne çıktığı ve kimlik temelli inşacı analizler yapan araştırmacılardan oluşmaktadır. Uluslararası İlişkiler disiplininde İnşacılığın fenomenolojik kökenini gözden kaçırmamıza yol açan durum ile iki farklı inşacı grubun ortaya çıkması arasında doğrudan bir bağlantı vardır. Kitapta bu bağlantı üzerinden Uluslararası İlişkilerdeki İnşacılık kuramı okuyuculara anlatılmaya çalışılacaktır. Dolayısıyla, öncelikle Fenomenolojiye ilişkin ikincil kaynaklar ile İnşacılık arasındaki ilişkiyi net olarak ifade etmek gerekmektedir.

Kural tipi inşacılık ile başlarsak, Austin ve onun öğrencisi Searle, Fenomenolojinin kavram seti ve fenomenolojik yöntemleri, toplumsal ilişkileri düzenleyen kurallar ve kurumlar ile ilişkilendirmiştir. Sürekli ve düzenli etkileşim içinde bulunan insanların arasında zaman içinde çeşitli davranış kalıpları kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Pratikler olarak da adlandırılan sözkonusu davranış kalıpları, insanlar tarafından tekrar edildikçe, sözkonusu pratiklere uyulması yönünde içsel bir zorunluluk inancı oluştuğunda, pratikler kurallar haline gelmektedir. Burada kural kavramı resmi kanunların yanı sıra yazılı olmayan örf ve adetleri de kapsamaktadır. Ludwig Wittgenstein'in benzetmesiyle, belli bir konuya veya alana ilişkin kurallar bir aile benzerliğine sahiptir ve bir kural ailesi oluşturmaktadır. Sözkonusu kural ailesine de kurum adı verilmektedir. Bu bağlamda aile, din, eğitim, piyasa, adalet gibi çeşitli ilgili kurallardan oluşan kurumlar toplumsal etkileşimi düzenlemektedir. Aynı biçimde uluslararası ilişkilerde de uluslararası hukuk, diplomasi, egemenlik, uluslararası örgütler gibi kurumlar da devletler arasındaki ilişkileri düzenlemekte ve inşa etmektedir. Doğadaki doğa yasalarına benzer bir şekilde kuralların ve kurumların da toplumsal yaşamı düzenlediği ve inşa ettiği varsayımı Austin'in ve Searle'ün kuramında varsayılmıştır. Austin ve Searle, kuralların ve kurumların da doğa yasaları gibi bir nedenselliğe sahip olduğunu benimsemiş, ancak bu nedenselliğin insan bilincinde inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğunu savunmuştur. Austin ve Searle'ün yaklaşımı, toplumsal ilişkilerde

nedenselliği kuralların ve kurumların sağladığını savunan bir varsayıma dayalıdır. Bu argümanlarını ise Fenomenoloji ile temellendirmeye çalışmışlardır. Austin kendi kuramını bu gerekçe ile “linguistik fenomenoloji” olarak nitelemiştir. Ancak, kurallar ve kurumlar ile Fenomenolojiyi birleştiren bir yaklaşım ortaya koydukları için Austin’in ve Searle’ün yaklaşımları, bu çalışmada linguistik fenomenoloji yerine “kural tipi inşacılık” olarak adlandırılmıştır.

Austin ve Searle Fenomenolojiden faydalanırken öznelerarasılık ve sosyal gerçekliğin inşası ile dil arasındaki ilişkiyi açıklayarak Fenomenolojiye veya İnşacılığa önemli bir katkıda bulunmuştur. Austin’in meşhur mottosu *bir şey söylemek bir şey yapmaktır (saying something is doing something)* ifadesinden faydalanarak öznelerarasılık ve sosyal gerçeklik kavramlarını nasıl geliştirdikleri gösterilebilir. Austin, Fenomenolojinin real nesne (uzamda ve zamanda yer kaplayan somut varlıklar) ve ideal nesne (sadece bilincimizde var olan soyut varlıklar) ayırımından faydalanarak ideal nesnelere, kurumlar ile temellendirmeye çalışmıştır. Gerçekliğin sadece, dağ ve orman gibi somut varlıklar veya koşmak ve yemek yemek gibi fiziksel eylemlerden ibaret olmadığını dile getirmiştir. Söz vermek, evlilik seramonisinde “evet kabul ediyorum” demek, birine veya bir şeye isim vermek gibi fiziksel olmayan şeylerin de bir gerçeklik yarattığını savunmuştur. Söz vermenin ve isim vermenin, balık tutmak gibi fiziksel bir eylem olmadığını, ancak bilincimizde gerçekleşen *soyut eylemler (act: edim)* olduğunu belirtmiştir. Austin; özgürlük, insan hakları, piyasa, devlet ve ulus gibi uzamda ve zamanda yer kaplamayan soyut kavramların da soyut eylemler gibi bilincimizde yer alan gerçeklikler olduğunu savunan bir yaklaşım geliştirmiştir. Ancak her söylenen ifadenin bir gerçeklik yaratamayacağını da yine kurallara ve kurumlara gönderme yaparak vurgulamıştır. Söylenen şeyin bir anlam ifadesi etmesi için ilgili toplumdaki kurallar ve kurumlar ile desteklenmesi gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse bir kişi, Türkiye Cumhuriyeti Tahran Büyükelçisi olduğunu ifade etse, bu ifadenin bir sosyal gerçeklik yaratması için bu kişinin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından kendisine Tahran Büyükelçisi olduğuna dair diplomatik güven mektubu verilmesi ve bu mektubu İran Cumhurbaşkanı’na sunması gereklidir. Yani, bu kişinin Tahran büyükelçisi olması için bazı kuralların ve kurumların varlığının yanı sıra bu kişinin, sözkonusu ifadesinin de ilgili kurallara ve kurumlara uygun olması gerekmektedir. Tek başına bir şey söylemek yetersizdir ve bu gibi durumlarda sosyal bir gerçeklikten değil de öznel bir gerçeklikten bahsedilmiş olur. Bu kişi, kendi dünyasında kendisini Türkiye Cumhuriyeti’nin Tahran Büyükelçisi olarak görebilir ve bunu çeşitli yerlerde dile getirebilir. Ancak, bu kişinin iddialarının toplumsal bir karşılığı yoktur. Bu gerekçe ile Austin ve Searle, sosyal gerçekliği kurumlarla ilişkilendirdikleri için buna kurumsal gerçeklik adını vermişlerdir. Bu çalışmada kural tipi inşacılık olarak nitelenen Austin ve Searle’ün fenomenolojik yaklaşımını uluslararası ilişkilere

Nicholas Onuf'un ve Friedrich Kratochwil'in inşacılık adıyla aktardığı iddia edilmiştir. Onuf'un ve Kratochwil'in yanı sıra bu ikiliye benzer biçimde kural temelli analiz yapan grubun inşacı yaklaşımını nitelemek için "Uluslararası İlişkilerde kural tipi inşacılık" adı tercih edilmiştir. Fenomenoloji kökenli diğer inşacı yaklaşıma geçmeden önce kural tipi inşacılığın Uluslararası İlişkiler disiplinine nasıl bir katkıda bulunduğunu kısaca ifade etmek, İnşacılığın Fenomenoloji kökenli olduğu argümanını biraz daha netleştirebilir.

Uluslararası ilişkiler disiplini, kendini Siyaset Bilimi başta olmak üzere diğer disiplinlerden farklılaştıran unsur olarak devletler arasındaki anarşiyi ön plana çıkarmıştır. Anarşi fenomenine ilişkin çalışmalar ve tartışmalar, Uluslararası İlişkiler disiplinine kendine has rengini vermiştir diyebiliriz. Max Weber'in tabiriyle ülke içinde meşru şiddet tekeli ele geçiren devletin, ülke içinde düzeni sağladığı ve sürdürdüğü kabul edilmiştir. Uluslararası ilişkilerde ise devletlerin üstünde nihai bir otorite olmadığı için uluslararası ilişkilerin anarşik olduğu, yani devletler arasında bir düzenin olmadığı, varsayılmıştır. Sözkonusu anarşi anlayışı, disiplinin anaakım kuramları olan Realizm ve Liberalizm tarafından benimsenmiştir. Anaakım uluslararası ilişkiler kuramları, sözkonusu anarşinin Yeni Çağ'da ortaya çıkan bir olgu olmadığını Antik Yunan'dan günümüze anarşik bir dünyada yaşadığımızı varsayan uluslararası ilişkiler analizleri yapmıştır. İnşacılığın disipline getirdiği yeniliklerin başında, disipline hakim olan bu anarşi anlayışının tarih ötesi bir gerçeklik olmadığını ortaya koymaları olmuştur. Onuf ve Kratochwil, anarşi anlayışımızın realist kuramcılar tarafından inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğunu Fenomenolojinin bilim felsefesi anlayışından, kavramlarından ve yöntemlerinden faydalanarak göstermiştir. Onuf ve Kratochwil, siyasal düzeni meşru şiddet tekeline sahip bir egemenin varlığıyla ilişkilendiren yaklaşımın uluslararası ilişkilere geç 18. yüzyıla ve 19. yüzyıla hakim olan pozitivist hukuk kuramından aktarıldığını savunmuştur. Sözkonusu hukukçular, devletler arasındaki ilişkileri düzenleyecek kurallar ve kurumlar yapılsa bile olası kural ihlallerini cezalandıracak ve düzeni sağlayacak bir egemenin olmadığı gerekçesiyle uluslararası hukukun varlığını sorgulamıştır. Sözkonusu düzen anlayışı, I. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan Uluslararası İlişkiler disiplininin hakim bakış açısı haline gelmiştir. Bu anarşi ve düzen anlayışı, o kadar içselleştirilmiştir ki etrafımızdaki orman ve deniz gibi doğal bir gerçeklik olarak algılanmaya başlanmıştır. Onuf ve Kratochwil, sözkonusu anarşi anlayışımızın Yeni Çağ'da inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğunu; bırakın Antik Yunan'ı, Orta Çağ Avrupasının feodal düzeninde bile olmadığını belirtmiştir. İkilinin argümanlarının temelinde; feodal düzenin kurallarının ve kurumlarının değişmesi ve dönüşmesi sonucunda egemen devletin ve Westfalyan sistemin ortaya çıkması yatmaktadır.

Feodal düzen, görünüşte hiyerarşik bir düzene dayalıdır. Hiyerarşinin tepesinde Kutsal Roma İmparatorluğu ve Katolik Kilisesi vardır. Ancak sözkonusu hiyerarşinin altında senyörler ve vasallar arasında yetki paylaşımının olduğu oldukça karmaşık bir düzen vardır. Bir ülkedeki yasama, yürütme ve yargı erkleri tek bir merkezde toplanmamış, senyörlere ve onların vasallarına dağıtılmıştır. Her bir senyörün, *fief* adı verilen kendine ait toprağı olmuştur. Senyörler de sözkonusu fiefleri kendilerine sadakat yemini etmiş vasallarına yasama, yürütme ve yargı erkleriyle birlikte fief verilen bölgede düzeni sağlamaları ve ihtiyaç duyulduğunda senyörüne askeri ve iktisadi destekte bulunması karşılığında vermiştir. Belli bir bölgeyi fief olarak alan vasal da belli koşullar sağlandığında kendi vasalını yaratıp senyör olabilmektedir. Orta Çağ hakim olan bu düzen, Yeni Çağ'da egemenliğe sahip mutlak krallıkların ortaya çıkması ile son bulmuştur. Senyör ve vasallara dayalı âdem-i merkezi iktidar yapısı yerini, gücün tek bir merkezde toplandığı *egemen (sovereign)* devletlere bırakmıştır. Ancak, kendilerinin üstünde bir üst otorite tanımayan egemen devletler arasındaki ilişkilerin nasıl yürütüleceği meselesi ortaya çıkmıştır. Onuf ve Kratochwil, bu meselenin Roma İmparatorluğu'nun özel hukukundan yapılan analogiler ile çözüldüğünü belirtmiştir. Roma özel hukukunda *mülkiyet (dominium)* sahibi erkekler, kendi mülkiyetleri ile ilişkili çeşitli haklara ve yükümlülüklerle sahipti. Bu hukuki düzenleme Yeni Çağ'da, *ülke (territory)* sahibi egemen devletlere aktarılmış ve ülke sahibi devletlerin aralarında karşılıklı hak ve yükümlülüklerin olduğu çıkarımında bulunulmuştur. Böylece devletlerin egemen eşitliği, birbirlerinin iç işlerine karışmama ve birbirlerinin toprak bütünlüğüne saygı gösterme gibi uluslararası hukuk ilkeleri devletler arası ilişkilere adapte edilmiştir.

Onuf ve Kratochwil, yeni siyasi düzenin meşruiyetinin sözleşme kuramları ile meşrulaştırılmaya çalışıldığını belirtmiştir. Ancak, devletler arasındaki hak ve yükümlülüklerin sözleşmeler ile sağlansa bile, yapılan sözleşmelerin bağlayıcılığının kökeni ve hatta bir sözleşmenin ne olduğuna dair bir uyuşmanın sözleşme kuramları ile açıklanamayacağını savunmuştur. İnsanların sosyal varlıklar olduğunu, sürekli ve düzenli etkileşim içinde bulunan aktörler arasında belli davranış kalıplarının zaman içinde meydana geldiğini belirtmiştir. Onuf ve Kratochwil, sözkonusu davranış kalıplarına pratikler, kurallar ve kurumlar adını vermiş ve bunların insan bilincinde inşa edilmiş sosyal gerçeklikler (Austin ve Searle'in tabiriyle "kurumsal" gerçeklikler) olduğunu Fenomenolojiden faydalanarak ortaya koymuştur. Fenomenolojik bir bakış açısıyla insan bilincinin dışında ve ondan bağımsız bir gerçeklik yoktur. Bilincimizin dışındaki şeyleri algılarken onları çeşitli formlara sokup kategoriler altında bir araya getirerek idrak edebiliriz. Onuf ve Kratochwil, sürekli ve düzenli etkileşen insanların arasında zaman içinde ortaya çıkan kuralların ve kurumların insan bilincinin inşa edici işlevinin bir ürünü olduğunu iddia etmiştir. Her bir

aktörün bilincinde dünya ve toplumsal ilişkiler ayrı ayrı inşa edilmektedir. Ancak bu inşa her bir özনে ortak olan şemalar aracılığıyla inşa edildiği için sözkonusu gerçeklikler öznel değil öznelerarası olarak inşa edilmektedir. Onuf ve Kratochwil bu fenomenolojik varsayımla, devletler üstünde bir dünya Leviathan'ı olmasa da devletlerin karar alıcıları arasında tarihsel süreçte inşa edilen pratiklerin, kuralların ve kurumların varlığının devletler arası ilişkileri kurnalsızlık veya kaos anlamında anarşik olmaktan uzaklaştırdığını iddia etmiştir. Onuf ve Kratochwil, uluslararası hukuk, uluslararası örgütler, diplomasi, egemenlik ve güç dengesi gibi kurumların uluslararası ilişkileri inşa ettiğini, oyunun kurallarının ne olduğu ve olması gerektiğine dair aktörlerin bilinçlerini belirlediğini ortaya koymuştur.

Yukarıda da belirtildiği üzere, bu çalışmada Fenomenoloji kökenli iki inşacı yaklaşımın olduğu iddia edilmiştir: kural tipi inşacılık ve kimlik tipi inşacılık. Bu iki fenomenolojik yaklaşımdan ikincisini uluslararası ilişkilere aktaran kişi Alexander Wendt olmuştur. Daha önce ifade edildiği üzere, Fenomenoloji ile kimlikleri bir araya getirip toplumsal ilişkileri analiz eden Peter Berger ve Thomas Luckmann'ın *The Social Construction of Reality* adlı çalışmalarında ortaya koyulan fenomenolojik yaklaşımı, Alexander Wendt, devletlere uygulamıştır. Wendt'in sözkonusu adaptasyonu disiplinde büyük ses getirmiştir. İnşacılığı disipline tanıtan o olmasa da disiplinde İnşacılığı popüler bir kuram haline getiren kişi Wendt olmuştur. Wendt'in kuramı ve Wendt gibi kimlik temelli inşacı analizler yapan çalışmaları nitelemek için bu çalışmada "Uluslararası İlişkilerde kimlik tipi inşacılık" adı tercih edilmiştir. Wendt, kimlik tipi inşacılıktan faydalanarak kendi tabiriyle "sistemik" bir uluslararası ilişkiler kuramı inşa ettiğini iddia etmiştir. O meşhur, "anarşinin üç mantığı" (Hobbesyen anarşi, Lockeçu anarşi ve Kantçı anarşi) tezini de sözkonusu sistemik kuramı ile açıklamıştır. Bu çalışmada kimlik tipi inşacılık, Wendt'in kuramının sistemik bir kuram değil, fail temelli bir kuram olduğu argümanı aracılığıyla anlatılacaktır. Bu argümanın temelinde ise Wendt'in kuramının Fenomenoloji kökenli olduğu, Fenomenolojinin ise fail temelli bir kuram olduğu iddiası yatmaktadır. Wendt, Fenomenolojideki insan failere ilişkin ideal tip yöntemini alıp "devletler de insandır" (*states are people too*) diyerek uluslararası ilişkilere adapte etmiştir. Wendt'in kuramının sistemik değil de fail temelli olduğu argümanını ispatlamak için Fenomenolojideki ideal tiplerden kısaca bahsetmek gerekmektedir.

Her insan belli bir toplumun içerisine doğar. İçine doğduğu toplumda ilişkilerini mümkün kılan ve düzenleyen roller, pratikler, kurallar ve kurumlar sözkonusu kişi doğmadan çok önce inşa edilmiştir. Sözkonusu kişi öldükten sonra da içine doğduğu toplum varlığını büyük ihtimalle devam ettirecektir. Kural tipi inşacılık, toplumsal ilişkileri incelerken, ilgili toplumdaki kurallara ve kurumlara odaklanırken kimlik tipi inşacılık, sözkonusu kuralların ve ku-

rumların yarattığı polis, öğretmen, ebeveyn, diplomat, devlet başkanı gibi toplumsal rollere odaklanmaktadır. Alfred Schütz, Fenomenoloji ile Sosyolojiyi birleştirerek sözkonusu toplumsal rolleri çözümleyen bir yaklaşım ortaya koymuştur. Sözkonusu toplumsal rolleri, Fenomenolojinin *eidetik (öze) indirgeme* yöntemi ve Max Weber'in ideal tipler kavramı ile harmanlayarak açıklamaya çalışmıştır. Kimlik tipi inşacılık yaklaşımı, Schütz'ün yeniden anlamlandırdığı ideal tipler üzerine kurulu olduğundan ve Wendt de kimlik tipi inşacılığı uluslararası ilişkilere adapte ettiğinden Schütz'ün ideal tiplerini kısaca ele almak faydalı olabilir.

Bir kişi içinde yaşadığı toplumda diğer insanlarla birlikte bir bütünü oluşturur. Sözkonusu toplumda, bu kişinin doğumundan önce o toplumda yaşayanlar, bu kişinin seleflerini oluşturmaktadır. Sözkonusu toplumda bu kişi ile aynı dönemde yaşayanlar, bu kişinin çağdaşlarını; bu kişinin ölümünden sonra yaşayacaklar da bu kişinin haleflerini oluşturmaktadır. Ancak bu kişinin, çağdaşlarının hepsini tek tek bilmesi mümkün değildir. Bu kişi; ailesini, yakın akrabalarını, arkadaş ve iş çevresini oluşturan insanları isimleriyle birlikte tanıyabilir. Onların karakterlerini ve ne iş yaptıklarını bildiği için sosyal etkileşimini bunlara ilişkin bilgi stoku sayesinde sürdürebilir. Ancak, bu kişi bire bir tanımadığı insanlar ile de günlük yaşamda karşılaşmaktadır. Bir kişi, hiç tanımadığı insanlar ile ilişkilerini nasıl sürdürmektedir? Schütz, Fenomenoloji ile yeniden yorumladığı ideal tipler kavramı ile bu soruya bir cevap vermiştir. Çalışmanın başında da vurgulandığı üzere Fenomenoloji, Kant'ın bilinç felsefesi (felsefi idealizm) üzerine kurulmuştur. Kant'ın Yeni Çağ'da yeniden yorumladığı felsefi idealizmin odak noktası ise insan bilincinin şeyleri algılamak onları aynı zamanda çeşitli kategorilere soktuğu ve böylece tekil unsurların yarattığı sorunu bu tekillikleri çeşitli kategoriler altında birleştirerek ortadan kaldırmasıdır. Sözkonusu kategoriler ise bilincimizin dışında değildir ve bizim inşa ettiğimiz ideal nesnelere. Kant'a göre, insan bilincinin inşa edici melekesi olmasaydı, bilincimizin dışındaki dünya tekillikler olarak algılanırdı ve bu durum da *algılar karmaşasına (rhapsody)* yol açardı. Edmund Husserl, Kant'ın sözkonusu tespitinden faydalanarak şeyleri nasıl kategorileştirdiğimize ilişkin bir yöntem geliştirmiştir: eidetik indirgeme. Schütz, Husserl'in sözkonusu yönteminden faydalanarak toplumsal rolleri açıklamış ve yukarıda sorulan "Bir kişi, hiç tanımadığı insanlar ile ilişkilerini nasıl sürdürmektedir?" sorusunu cevaplamıştır.

Schütz, yakın çevremizdeki insanlardan çağdaşlarımıza doğru diğer insanlar ile etkileşimimizde anonimliğin arttığını, yani bir eylemi kimin gerçekleştirdiğinin öneminin azaldığını ifade etmiştir. Fakat, kimin hangi toplumsal rolü oynadığını ideal tipler sayesinde bildiğimiz için sözkonusu anonimlik toplumsal ilişkilerde bir sorun yaratmamaktadır. Örneğin, bir yere posta yollayacağımızda posta ofisine gideriz. Paketimizi teslim alan posta memuru bu

örnekte ideal tiptir. Posta memuru için de posta sahibi bir müşteri olarak ideal tiptir. İki taraf da bu etkileşimde birbirlerini kişisel olarak tanımasa da ne yapacağını bilmektedir. Müşteri, postasının belirttiği adrese gideceğinden emindir. Schütz, posta memuru gibi bir toplumda herkesin çeşitli ideal tipler altına sokularak kategorileştirildiğini ifade etmiştir. Doktor, öğretmen, esnaf, ebeveyn, din adamı, bürokrat, komşu, dost, düşman gibi ideal tipler tanımadığımız insanlar ile olan etkileşimimizi inşa eden ve düzenleyen kategorilerdir. Toplumsal ilişkilerdeki tekillik problemi yani herkesi ayrı ayrı tanımanın imkansızlığı da ideal tipler aracılığıyla ortadan kaldırılmaktadır. Burada altı çizilmesi gereken en önemli şey ise kategoriler olan sözkonusu ideal tiplerin, her bir öznenin bilincinde yer alan şemalar/kategoriler olmasıdır. Her bir özne, hiç tanımadığı birini bilincindeki ideal tiplerden birine uygun bir kategoriye sokarak, sözkonusu kişiyi algılamak anlamlandırmaktadır. Bu inşa süreci her öznede ayrı ayrı gerçekleşmekte, ancak her özne aynı şemalar/kategoriler ile bilincinin dışındaki şeyleri anlamlandırdığından sözkonusu gerçekliğin inşası öznel değil, öznelerarası yani sosyal bir gerçeklik olmaktadır. Fenomenolojinin insan bilincinden bağımsız olarak şeylerin bilinemeyeceğine dair epistemolojik tutumunun arka planında bu bakış açısı yatmaktadır. Buraya kadar kısaca özetlenen Fenomenolojinin ideal tip yönteminin ve bu yöntemle elde edilen ideal tiplerin uluslararası ilişkilere aktarılmasını anlamak açısından hayati bir öneme sahip olduğu vurgulanmalıdır.

Çalışmanın başında da belirtildiği üzere Fenomenoloji kökenli iki ana yaklaşım vardır. Kimlik tipi inşacı; Kant'ın temellerini attığı, Husserl'in geliştirdiği ve Schütz'ün de Sosyolojiyle birleştirdiği Fenomenolojiye küçük bir katkı yaparak sosyal teoride fenomenolojik bakış açısını yaygınlaştırmıştır. Peter Berger ve Thomas Luckmann, Schütz'ün ideal tipler adını verdiği toplumsal rollere "kimlik" adını vermiştir. Berger ve Luckmann, bir toplumda herkesin bir rolü olduğunu, ilgili rollerin sözkonusu kişilere çeşitli kimlikler verdiğini belirtmiştir. Böylece, öğretmen kimliği, doktor kimliği, ebeveyn veya evlat kimliği, dost kimliği, düşman kimliği gibi kimlik tipleri olduğunu savunmuştur. Berger ve Luckmann, bir kişinin sözkonusu kimliklere uygun olarak diğerleri ile etkileşimde ne yapması gerektiğini bildiğini, ayrıca sözkonusu kimliklerin ilgili kişinin çıkarlarının ne olduğunu o kimliği benimseyen kişiye söylediğini savunmuştur. Bu bağlamda, Berger'in ve Luckmann'ın Fenomenolojiye ciddi bir katkı yapmadığı söylenebilir. Çünkü, Schütz'ün ideal tip adını verdiği fenomene kimlik diyerek ve Fenomenolojinin kavram setini kullanarak büyük ölçüde benzer toplumsal analizler yapmışlardır. Fakat bu tutumları, yaklaşımlarındaki fenomenolojik etkinin azalmasına yol açmıştır. Benzer bir etki, Berger ve Luckmann'ın fenomenolojik yaklaşımını uluslararası ilişkilere uygulayan Wendt'in inşacı kuramı ile de yaşanmıştır. Böylece, İnşacı-

lıgın Fenomenolojik kökenleri, inşacı uluslararası ilişkiler kuramında kolay kolay fark edilemez bir hale gelmiştir.

Wendt'in, kimlik tipi inşacılığı uluslararası ilişkilere nasıl adapte ettiğini kavrayabilmek için onun yaptığı gibi bir analogiyi verili almak gerekmektedir. Wendt, toplumu uluslararası ilişkiler ile; uluslararası ilişkilerdeki devletleri de bir toplumdaki insanlar ile eş anlamlı olarak ele almıştır. Yani toplum = uluslararası ilişkiler, devlet = insan denklemlerinin sorgusuz sualsiz verili kabul edilmesi gerekmektedir. Kimlik tipi inşacılığın uluslararası ilişkilere uygulanabilmesi için yukarı bahsedilen eşitlikler hayati bir öneme sahiptir. Ancak, "Devletler de insandır," argümanı, Wendt'in kuramının temel dayanağını oluşturmakla birlikte Aşıl topuğunu da oluşturmaktadır. Devletin insanlaştırılması, Yeni Çağ'da Avrupa'da inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olmasına rağmen Wendt, Antik Yunan'dan günümüze devletlerin hepsini insan olarak ele almış ve o meşhur üç anarşi kültürü tezini ortaya atmıştır. Wendt, devletlerin kimliklerini verili aldıkları gerekçesiyle özellikle realist kuramcıları eleştirmiştir. Fakat Wendt'in kendisi de devletin ontolojik statüsünü (devletin insanlaştırılmasını) verili alan bir kuram ortaya koymuştur.

Wendt, modern öncesi devletler ile modern devletler arasında bir ayrım yapmadan kuramını oluşturmuştur. Wendt, modern devletin karakteristik özellikleri olan egemenlik, ülkesellik ve meşru şiddet tekeli gibi unsurların, modern öncesi devletlerde de var olduğunu iddia etmiştir. Wendt'in bu iddiası, onun "Devletler de insandır," argümanı ile bağlantılıdır. Çünkü böylece Antik Yunan'dan günümüze her devleti kimlik tipi inşacılık ile açıklama imkanı elde etmiştir. Wendt, Antik Yunan'dan günümüze devletlerin bir toplum oluşturduğunu savunmuştur. Bu toplumda devletler, birbirleri ile olan ilişkilerini öznelerarası olarak inşa edilen kategoriler (Fenomenolojide ideal tipler, Berger ve Luckmann'a göre kimlikler) aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Bu çerçevede, Antik Yunan'dan Westfalyan sisteme kadar devletler, birbirlerini "düşman" kimliğiyle inşa etmiştir. Devletler arası ilişkiler, Hobbes'un doğa haline benzer bir biçimde güçlü olanın hayatta kalabildiği bir mantıkla yürütülmüştür. Wendt, Hobbes'un doğa halinde insanların birbiriyle durumuna ithafen buna 'Hobbesçu anarşi' adını vermiştir. Ancak kimlikler sabit değildir ve öznelerarası olarak yeniden inşa edilebilir. Wendt, Westfalyan sistemde devletlerin birbirlerini yeni bir kimlik kategorisi altında inşa ettiğini ifade etmiştir: rakip kimliği. Westfalyan sistemde devletler, birbirlerini rakip kimliği altında inşa ettiklerinden aralarındaki ilişki, bir piyasadaki rakip firmalar gibi rekabetçidir ama Hobbesyen bir anarşi durumundaki gibi birbirlerini yok etmeye dayalı değildir. Wendt, bu gerekçeyle de Westfalyan sistemin Lockeçu bir anarşi mantığına sahip olduğunu iddia etmiştir. Wendt, Kantçı anarşi kültürü dediği bir anarşi mantığının daha olduğunu da savunmuştur. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kuzey Atlantik bölgesi devletleri arasında yeni bir kimliğin

inşa edildiğini; Kuzey Atlantik bölgesi devletlerinin birbirlerini dost olarak anlamlandırdığını, birbirlerinin güvenlik meselelerini kolektif olarak çözmeye çalıştıklarını söylemiştir. Söz konusu coğrafyadaki bir devletin güvenliği hepsinin güvenliği anlamına geldiği için Kuzey Atlantik devletleri arasında kolektif bir kimliğin inşa edildiğini iddia etmiştir. Yukarıda kısaca ele alınan Wendt'in üç anarşi kültürü, kimlik tipi inşacılığın toplum içindeki insanlara ilişkin kimlik tiplerini alıp, devletler de insandır, diyerek uluslararası ilişkilere uygulamıştır. Bu adaptasyon, sadece anarşi fenomenini değil devletlerin dış politikalarını açıklamak için de kullanılmaktadır. Yukarıda, Schütz'ün ideal tipler analizi ele alınırken ifade edildiği üzere, toplumsal etkileşimde çeşitli ideal tipler insanların ne yapması gerektiğini söylemekte ve dolayısıyla çıkarlarının ne olduğunu da belirlemektedir. Bu varsayımı benimseyen Wendt, uluslararası politikada devletlerin kimlikleri olduğunu, kimliklerin çıkarları, çıkarların da ilgili devletin dış politikasını belirlediği argümanını ortaya atmıştır.

Wendt'in kuramı, İnşacılığı Uluslararası İlişkiler disiplininde oldukça popüler hale getirmiştir. Ancak, Wendt'in söz konusu adaptasyonu yukarıda belirtilen bir Aşıl topuğuna sahiptir. Wendt'in Fenomenolojiyi uluslararası ilişkilere adaptasyonu, Yeni Çağ'da inşa edilen devletin insanlaştırılmasını ve insanlaştırılan devlete bir kimlik atfedilmesini (ulus-devlet) göz ardı etmesine yol açmıştır. Fenomenolojide, ideal tipleri toplumsal ilişkilere uygularken insanın ontolojik statüsü sorgulanmamıştır. Etten ve kemikten oluşan insanın ontolojik yapısı bir bütünlük oluşturduğundan toplumsal ilişkilerde böyle bir şeyi açıklamaya gerek de yoktur. Fakat, devletler gibi kolektif varlıkların ontolojik statüsü ile insanın ontolojik statüsünü aynı fenomenlermiş gibi verili almak, pek çok unsuru göz ardı etmemize yol açmaktadır. Herhangi bir devletin içinde çıkarları çatışan çeşitli etnik, dilsel, dinsel vb. gruplar yer almaktadır. Yani, devletin ontolojik yapısı, insan gibi yekpare değil heterojendir. Fakat Wendt, Fenomenolojiyi uluslararası ilişkilere adapte ettiği için bu durumu göz ardı etmek zorunda kalmıştır. Bu durum ise Yeni Çağ'da öznelerarası olarak inşa edilen devletin ontolojik statüsünü ve devletin kimliğini (ulus-devlet) göz ardı etmesine ve tarih ötesi bir devlet ve uluslararası ilişkiler çözümlemesine yol açmıştır. Wendt, devletlerin kimliklerini verili aldıkları gerekçesiyle realistleri eleştirirken kendisi de devletin ontolojik statüsünü ve devletin kimliğini verili almıştır. Bu çalışmada Wendt'in verili aldığı bu durumun da inşa edilmiş bir gerçeklik olduğu, bir diğer fenomenolojik yaklaşım olan kural tipi inşacılıktan faydalanarak ele alınmıştır. Devletin insanlaştırılmasının egemenlik kurumunun inşasının bir sonucu olduğu, insanlaştırılan devlete bir kimlik atfedilmesinin de feodal bir toplumsal kurum olan zümrelerin (aristokrasi, ruhbanlık ve diğerleri [üçüncü sınıf]) ulusa dönüşümü ile anlatılmıştır. Devletin insanlaştırılmasının, egemenlik kurumunun inşa ettiği sosyal (Searle ve

Austin'in tabiriyle "kurumsal") bir gerçeklik olduğu, insanlaştırılan devlete bir kimlik verilmesini de ulusal meclis kurumunun ortaya çıkışının inşa ettiği bir sosyal gerçeklik olduğu gösterilmeye çalışılacaktır.

Wendt "sistemik" bir uluslararası politika kuramı inşa ettiğini iddia etse de onun kuramı sistemik değil fail temellidir. Wendt'in kuramı, yukarıda da ifade edildiği üzere Fenomenoloji kökenlidir. Wendt, Fenomenolojideki insan faillere ilişkin ideal tip yaklaşımını alıp, devletler arası ilişkileri analiz etmek için kullanmıştır. Dolayısıyla Wendt'in iddia ettiğinin aksine onun kuramı, "sistemik" bir kuram değil fail temelli bir kuramdır. Bu argümanı açmak adına "sistemik teoriden" ve "fail temelli teoriden" ne kastedildiği ifade edilmelidir.

Uluslararası İlişkilerde sistemik teori denince akla gelen ilk isim Kenneth Waltz'tur. Waltz, teorileri sistemik ve indirgemeci diye ikiye ayırmıştır. Wendt, Waltz'un sistem anlayışını eleştirse de onun sistem tanımını büyük ölçüde kabul ettiğinden, Waltz'un sistem tanımı üzerinden Wendt'in kuramının fail temelli olduğu argümanı açıklanabilir. Waltz'a göre sistem, bir yapı ve birbirleri ile etkileşen birimlerden oluşmaktadır. Waltz, yapıya odaklanan bir kuramın mümkün olduğunu; sözkonusu sistemde birbirleriyle etkileşen birimlere odaklanan bir sistemik kuramın ise mümkün olmadığını savunmuştur. Waltz, birbirleri ile etkileşen birimlerin arasındaki ilişkilerde aktörlerin özelliklerin çokluğu nedeniyle genellemeler yapılmasının imkansızlığını dile getirmiştir. Waltz, bu yüzden sözkonusu kuramları "indirgemeci" olarak nitelmiştir. Waltz'a göre, uluslararası politikanın genel bir teorisi ancak sistemin yapısal boyutuna odaklanarak inşa edilebilir. Çünkü yapısal bir kuramda giridilerin çeşitliliğine rağmen sonuçlar *örüntüsü (pattern)* yaratan bir düzenleyici unsur, failerin birbirleri ile etkileşiminin yol açtığı sonsuz sayıdaki özellik (veya teklik) sorununu bir şekilde ortadan kaldırmaktadır. Waltz, çeşitli besinleri tüketmemize rağmen karaciğerimizin vücudumuzdaki şeker oranını dengelemesini yapıya örnek olarak göstermiştir. Uluslararası politikada ise bu yapısal unsuru "kurucu ilke" dediği anarşinin sağladığını belirtmiştir. Bir yapı olarak anarşi, devletlerin çeşitli özellikleri ve devletlerin birbirleri hakkındaki inançlarından bağımsız olarak uluslararası politikanın belli kalıplar içinde sürdürülmesini sağlamaktadır. Anarşinin düzenleyici yapısal özelliğinin bir sonucu olarak, devletlerin üstünde bir egemen olmadığı için her devlet *kendi başının çaresine bakmak (self-help)* zorundadır. Kendi başının çaresine bakmak zorunda olan devletler, tarihsel süreçte başarılı olan devletleri taklit ederek ve sosyalleşerek benzer kurumsal düzenlemeleri benimsemektedir. Bu durum ise genel bir teori inşa edilmesinin önündeki en büyük engel olan devletlerin niyetleri ve iç yapılarını, kuramdan soyutlamamıza imkan sağlamaktadır. Waltz, bu gerekçe ile uluslararası politika hakkındaki bir teorinin ancak yapısal olabileceğini iddia etmiştir. Failerin birbiri ile etkileşimine odaklanarak bir kuram

inşa edilemeyeceğini savunmuştur. Ancak daha önce, ideal tiplerin ortaya çıkışı ele alınırken de vurgulandığı gibi, Fenomenoloji faillerin birbirleri ile etkileşimine odaklanarak genellemeler yapabilmenin ve bir kuram inşa etmenin ideal tipler ile mümkün olduğunu ortaya koymuştur. Fenomenolojik yaklaşımı benimseyen Wendt'in sistemik/yapısal bir kuram inşa ettiğini iddia ederken kast ettiği şey, aslında sözkonusu ideal tiplerdir. Wendt, Waltz'un yapısının makro bir yapı olduğunu, faillerin birbiriyle etkileşiminin ise mikro yapı olduğunu iddia etmiştir. Wendt, bu gerekçe ile yapının iki boyutu olduğunu savunmuştur. Ancak Wendt'in bu iddiası, birbiriyle tamamen zıt bir bilim felsefesi anlayışına dayalı iki felsefi ekolü birbirine karıştırmaları ile mümkün olmuştur. Waltz'un kuramı felsefi realizme dayalıdır. Fenomenoloji ise felsefi idealizme dayalıdır. Felsefi realizm, insan bilincinden bağımsız olarak bilincimizin dışındaki şeyleri bilebileceğimizi savunan bir epistemolojiye, insan bilincinin dışında ve ondan bağımsız bir gerçeklik olduğunu varsayan bir ontolojiye sahiptir. Waltz'un sistemik teori ve indirgemeci teori anlayışının kökeninde felsefi realizmin epistemolojisi ve ontolojisi vardır. Waltz'a göre yapı, aktörlerin birbirleri hakkındaki inançlarından ve değer yargılarından bağımsız olarak bilincimizin dışındadır. Fenomenolojinin ait olduğu bilim felsefesi ekolü felsefi idealizm ise felsefi realizmin tam zıddı bir epistemoloji ve ontolojiye sahiptir. Felsefi idealizmin epistemolojisine göre, insan bilinci bilme sürecinde edilgen değil etkindir. Kant'ın ortaya attığı bilincimizin inşa edici melekeleri sayesinde bilincimizin dışındaki şeyleri algımlarken onları aynı zamanda bilincimizde çeşitli kategorilere sokarak inşa etmekteyiz. Felsefi idealizmin ontolojisi de epistemolojisinin doğal bir sonucu olarak bilincimizin dışında bizden bağımsız gerçekliklerin olmayacağı varsayımına dayalıdır. Fenomenolojik yaklaşımı benimseyen Max Weber ve Georg Simmel gibi sosyologlar, bu yüzden felsefi realizmin sistem, yapı ve toplum kavramları yerine *toplumlaşma* (*sociation*, *Vergesselschaftung*) kavramını kullanmayı tercih etmişlerdir. Fenomenolojinin kurucuları olan Edmund Husserl ve Alfred Schütz de sistem, sosyal yapı veya toplum kavramları yerine *yaşam dünyası* (*life-world*, *Lebenswelt*) kavramlarını tercih etmiştir. İki farklı felsefe geleneğini benimsemiş sosyal bilimcilerin aynı olguyu farklı kavramlar ile ifade etmeye çalışmasında benimsedikleri bilim felsefesi anlayışının yattığı görülmektedir. Birbirine zıt iki geleneği birbirinden ayıran bu bakış açısı farklılığını gözden kaçıran, belki de önemli görmeyen Wendt, çelişkiler üzerine kurulu bir kuram ortaya koymuştur.

Wendt, "anarşi devletlerin ondan ne anladığıdır" (*anarchy is what states make of it*) derken ve üç anarşi mantığını ortaya koyarken Fenomenolojinin felsefi idealizmini benimsediğini açık bir şekilde göstermektedir. Anarşinin öznelerarası olarak inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğu ifadesi, sözkonusu anarşinin faillerin bilinçlerinde inşa ettiği çeşitli ideal tiplere (düşman, rakip

ve dost) dayalıdır. Lakin Wendt, *Uluslararası Siyasetin Sosyal Teorisi* adlı çalışmasında bahsettiği “sosyal yapının” insan bilincinden bağımsız olarak bilinebileceğini ve yapının insan bilincinden bağımsız bir varlığa sahip olduğunu da iddia etmiştir. Wendt, bir taraftan hem yapının hem de failin insan bilincinden bağımsız bir gerçekliği olduğunu iddia ederken felsefi realizmin epistemolojisini ve ontolojisini benimsemiştir. Diğer taraftan da yapının (buradaki örnekte üç anarşi kültürü/mantığı) ortaya çıkışını, değişimini ve dönüşümünü felsefi idealizme dayalı fenomenolojik bir yaklaşımla analiz etmiştir. Wendt, her ne kadar felsefi realizme bağlı olduğunu iddia etse de onun inşacı kuramı, büyük ölçüde fenomenolojiktir. Bu durum da Wendt’in kuramının, iddia ettiğinin aksine yapısal değil, fail temelli bir kuram olduğunu göstermektedir.

Fenomenoloji, sosyal bilimlerde pek çok araştırmacıyı ve kuramı etkilemiştir. Ancak, bu kitapta Fenomenolojinin diğer sosyal bilimler disiplinleri ile ve Uluslararası İlişkilerdeki diğer kuramlar ile olan ilişkisi ele alınmamıştır. Çalışmada sadece inşacı uluslararası ilişkiler kuramının fenomenolojik kökenleri ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bu doğrultuda, Fenomenolojiyi neyse o yapan Kant, Husserl, Schütz gibi kuramcılar ile Fenomenolojiden faydalananarak toplumsal ilişkileri analiz etmeye ilişkin yeni yaklaşımlar ortaya koyan Austin, Searle, Berger ve Luckmann’ın çalışmaları ve bu çalışmaları ele alan ikincil kaynaklar incelenmiştir. İnşacılığın Uluslararası İlişkiler disiplinine nasıl aktarıldığı ele alınırken de İnşacılığı disipline tanıtan üç isim olan Onuf, Kratochwil ve Wendt’in çalışmaları ön plana çıkarılmıştır. İnşacı kuramın içinde John Gerard Ruggie gibi önemli isimler olsa da Wendt, Onuf ve Kratochwil ile sınırlayarak İnşacılığın ele alınmasındaki gerekçe olarak sözkonusu üç ismin İnşacılığın teorisini ortaya koyarken bu teorilerden faydalanarak uluslararası ilişkileri analiz etmesi gösterilebilir. Sözkonusu üç ismin İnşacılıkta birer öncü olması ve İnşacılık içindeki diğer araştırmacıların benimsediği yaklaşımları ortaya koyması nedeni ile bu çalışmada İnşacılık Wendt’in, Onuf’un ve Kratochwil’in çalışmaları ile sınırlandırılmıştır.

Kitapta hem Fenomenolojiye hem de İnşacılığa ilişkin faydalanılan çalışmalar ele alınırken Fenomenolojide ortaya çıkan iki yöntemden yararlanılmıştır: *fenomenolojik indirgeme* ve *eidetik indirgeme*. Kitabın ilk bölümünde Fenomenolojinin ne olduğu ele alınırken sözkonusu iki yöntem detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ama burada kısa da olsa bahsedilmesi faydalı olabilir. Fenomenolojik indirgeme, içinde yaşadığımız sosyal dünyanın bize ne kadar doğal gelse de aslında inşa edilmiş bir sosyal gerçeklik olduğunu ortaya koyan bir yöntemdir. Eidetik indirgeme ise sözkonusu insanın nasıl gerçekleştiğini ortaya koyan bir yöntemdir. Fenomenolojide kullanılan bu yöntemler, aynı adlar ile kullanılmasa da İnşacılıkta da benimsenmiştir.

Fenomenolojik yöntemden kitabın içindekiler kısmı oluşturulurken de faydalanılmıştır. Kitabın birinci bölümü, Fenomenolojinin ne olduğunu anla-

türken Fenomenoloji kökenli iki yaklaşımın olduğunu ortaya koymaktadır: 1) kural tipi inşacılık, 2) kimlik tipi inşacılık. Yukarıda da belirtildiği üzere, Fenomenoloji, Uluslararası İlişkiler disiplindeki İnşacılığı ikincil kaynaklar üzerinden etkilemiştir. Sözkonusu ikincil kaynaklar fenomenolojik yöntemlerden faydalanarak iki kategori altında toplanmış ve kural tipi inşacılık ve kimlik tipi inşacılık olarak adlandırılmıştır. Kitabın ikinci bölümü iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım, Onuf ve Kratochwil'in İnşacılığının fenomenolojik kökenlerini ortaya koymaktadır. Burada Onuf'un ve Kratochwil'in, kural tipi inşacılıktan yararlanarak kuramsal bir yaklaşım oluşturdukları anlatılmaya çalışılmıştır. Kitabın ikinci bölümü, bu gerekçe ile "Uluslararası İlişkilerde kural tipi inşacılık" olarak adlandırılmıştır. Kitabın ikinci bölümünün ikinci kısmı ise Onuf ve Kratochwil'in, kural tipi inşacılıktan faydalanarak ortaya koyduğu uluslararası ilişkilerde anarşi-düzen analizini anlatmaktadır. Kitabın üçüncü bölümü, üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, Wendt'in kuramının da Fenomenoloji kökenli olduğu argümanı savunulmuştur. Bu argüman kitabın üçüncü bölümünün başlığını da yansıtmaktadır: "Uluslararası İlişkilerde kimlik tipi inşacılık". Üçüncü bölümün ikinci kısmında Wendt'in kuramının Fenomenoloji kökenli olduğundan Wendt'in kuramının sistemik/yapısal değil de fail temelli bir kuram olduğu argümanı ispatlanmaya çalışılmaktadır. Üçüncü bölümün üçüncü kısmında ise, kimlik tipi inşacılığı uluslararası ilişkilere adapte etmesinin bir sonucu olarak Wendt'in kuramının devletin ontolojik statüsünü ve devletin kimliğini (ulus-devlet) verili aldığı ve tarih ötesi bir kuram inşa ettiği iddia edilmektedir. Bu kısımda devletin ontolojik statüsünün ve devletin kimliğinin Yeni Çağ'da Avrupa'da inşa edilmiş sosyal bir gerçeklik olduğu argümanı ispatlanmaya çalışılmıştır. Bu kitap, ortaya attığı çeşitli argümanlar aracılığıyla İnşacılığın kökenini, temel kavramlarını ve kuramda yapılan tartışmaları okuyuculara anlatmaya çalışmıştır. Dolayısıyla İnşacılığın anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla bu kitapta ortaya atılan argümanlara da bir o kadar vurgu yapılmıştır.